

**Ny undersøgelse af
ofres oplevelser ved
anmeldelse af seksuelle
overgreb til politiet**

**BRITTA KYVSGAARD
JUSTITSMINISTERIETS FORSKNINGSKONTOR
JUNI 2018**

ISBN 978-87-93469-21-1

Indhold

RESUMÉ	3
1. INDLEDNING	5
2. UNDERSØGELSENS GRUNDLAG	5
3. OM OFRENE OG DERES RELATION TIL GERNINGSPERSONEN	8
4. HVORNÅR OG HVORDAN BLEV POLITIET KONTAKTET EFTER OVERGREBET?	8
5. OVERVEJELSER FORUD FOR ANMELDELSEN AF OVERGREBET	10
6. FORHINDRINGER I FORBINDELSE MED ANMELDELSE AF OVERGREBET	11
7. DEN FØRSTE SAMTALE MED POLITIET	12
8. DET VIDERE FORLØB OG POLITIETS VEJLEDNING	13
9. OFRENES TILFREDSHED MED POLITIETS BEHANDLING	17
BILAG	19

RESUMÉ

Udspillet ”Respekt for voldtægtsofre” fra 2016 indeholder en række initiativer, der blandt andet har til hensigt at sætte klare rammer for politiets arbejde med voldtægtssager og sikre, at ofrene mødes på en ordentlig måde. I forlængelse heraf nævnes i regeringens udspil ”Retfærdighed for ofre” fra samme år, at der skal gennemføres en undersøgelse af myndighedernes håndtering af sager om seksuelle overgreb, herunder hvordan ofrene oplever anmeldelsessituationen. I efteråret 2016 blev der igangsat en sådan undersøgelse blandt ofre for seksuelle overgreb. Da undersøgelsen kom til at omfatte forholdsvis få besvarelser, blev det besluttet at fortsætte med at indhente oplysninger om ofrenes oplevelse i forbindelse med anmeldelse af et seksuelt overgreb til politiet i 2017.

Denne rapport omhandler resultaterne fra undersøgelsen i 2017 og har fokus på de ændringer, der viser sig i forhold til undersøgelsen fra 2016.

Begge undersøgelser er baseret på spørgeskemaer, som centrene for voldtægtsofre har anmodet de ofre, der har anmeldt et seksuelt overgreb til politiet, om at besvare. Også undersøgelsen fra 2017 er baseret på et ganske spinkelt datagrundlag, idet en række forhold har bevirket, at relativt få af de ofre, der falder inden for målgruppen, er blevet bedt om at deltage i spørgeskemaundersøgelsen. Meget tyder dog på, at årsagerne til bortfald i de to år er de samme, og at bortfaldet ikke eller i meget ringe grad beror på, at ofrene selv ikke har ønsket at deltage. Langt hen ad vejen må bortfaldet antagelig beskrives som tilfældigt. På denne baggrund er der – på trods af det ringe undersøgelsesmateriale – gennemført en sammenligning mellem resultaterne fra undersøgelsen i 2016 og i 2017. Der er endvidere gennemført interview med personale på centrene for ofre for seksuelle overgreb, idet centrene har stået for uddeling af spørgeskemaer og dermed har indblik i, hvad baggrunden for bortfald er.

Overordnet tyder sammenligningen mellem undersøgelsen i 2016 og 2017 på, at de retningslinjer, der i 2016 blev sat for politiets modtagelse og behandling af anmeldelser om voldtægt, og som indebærer, at der skal foretages en række minimumsskridt i forbindelse med en sag om voldtægt eller voldtægtslignende forhold, i højere grad er blevet implementeret i 2017 end i 2016. *Alle* de spørgsmål, der er stillet, viser således en positiv udvikling i politiets håndtering af anmeldelsen i 2017 end i 2016, og på trods af et lille undersøgelsesmateriale er der i flere tilfælde statistisk signifikante forskelle mellem besvarelserne de to år. Undersøgelsen, der alene beskæftiger sig med ofrenes første møde med politiet i forbindelse med en anmeldelse, viser således en signifikant vækst i andelen af ofre, der følte, at politiet udviste forståelse, som følte sig taget alvorlig af politiet, og som oplevede, at politiet fandt deres forklaring troværdig. Endvidere er der en tydeligt vækst i andelen, der er blevet oplyst om sagens videre forløb og om mulighederne for erstatning.

Samlet set er andelen af ofre, der generelt set var enten ’meget utilfredse’ eller ’utilfredse’ halveret fra 2016 til 2017 – fra 30 pct. til 15 pct.

Den positive udvikling fra 2016 til 2017, som spørgeskemaundersøgelsen tyder på, svarer til den oplevelse af forholdene, personale fra centrene har givet udtryk for i de interview, der er gennemført.

I interviewene er det dog også fremhævet, at der fortsat er rum for forbedringer, og at der er en vis nervøsitet for, at udviklingen er båret frem af entusiasme, der muligvis vil fortage sig med tiden. Samtidig skal det kraftigt understreges, at undersøgelsens resultater bør ses i lyset af det ganske spinkle undersøgelsesmateriale, der skaber en ikke ubetydelig usikkerhed om resultaternes gyldighed.

1. INDLEDNING

På baggrund af regeringens udspil ”Respekt for voldtægtsofre” er der gennemført en række initiativer, der har til formål at sætte klare rammer for politiets arbejde med voldtægtssager og sikre, at ofre for voldtægt bliver mødt ordentligt.¹ Et af initiativerne sigter mod en ensretning af politiets modtagelse og behandling af anmeldelser om voldtægt, og det indebærer, at der som udgangspunkt skal foretages en række minimumsskridt i forbindelse med en sag om voldtægt eller voldtægtslignende forhold.

Af regeringens udspil ”Retfærdighed for ofre” fremgår videre, at der skal gennemføres undersøgelser af myndighedernes håndtering af sager om seksuelle krænkelser, herunder hvordan ofrene oplever anmeldelsessituationen.² På denne baggrund blev der i 2016 gennemført en spørgeskemaundersøgelse blandt de ofre, der havde anmeldt en seksuel krænkelse til politiet efter, disse initiativer var iværksat.

Undersøgelsen kom til at omfatte relativt få besvarelser, blandt andet fordi den blev igangsat ganske sent i 2016. Det blev derfor besluttet at fortsætte med at indsamle oplysninger til undersøgelsen i 2017. Denne rapport beskriver resultaterne fra den nye spørgeskemaundersøgelse sammenholdt med resultaterne fra den tidligere.³

Undersøgelsen omfatter ikke nødvendigvis alene ofre for voldtægt, idet de hændelser, ofrene har henvendt sig på baggrund af, muligvis ikke i alle tilfælde juridisk set vil blive defineret som voldtægter, men kan vedrøre andre typer af seksuelle overgreb. Derfor anvendes begrebet ”seksuelle overgreb”.

Undersøgelsen angår selve anmeldelsen og den første samtale med politiet, men ikke offerets oplevelser ved mødet med politiet og retssystemet i øvrigt.

Med hensyn til anden forskning vedrørende ofres oplevelse med anmeldelse af seksuelle overgreb mv. henvises til den tidligere rapport, ligesom der i den tidligere rapport er en mere udførlig beskrivelse af de nye initiativer vedrørende voldtægt og andre seksuelle overgreb.⁴

2. UNDERSØGELSENS GRUNDLAG

Undersøgelsen er som nævnt baseret på spørgeskema. Skemaet er udformet i samarbejde med Center for Seksuelle Overgreb på Rigshospitalet, landets øvrige centre for voldtægtsofre samt Rigspolitiet. Spørgeskemaet fremgår af bilag til rapporten.

¹ ”Respekt for voldtægtsofre”, Justitsministeriet 2016.

² ”Retfærdighed for ofre”, Justitsministeriet 2017.

³ Sofie Mulvad-Reinhardt: *Ofres oplevelser ved anmeldelse af seksuelle overgreb til politiet*. Justitsministeriets Forskningskontor, 2017.

⁴ Se Mulvad-Reinhardt, op.cit.

Undersøgelsen er gennemført ved, at centrene er anmodet om at uddele spørgeskemaet til de ofre, som var fyldt 15 år, og som havde anmeldt overgrebet til politiet. Den nærmere fremgangsmåde har været op til centrene, men der har fra starten været enighed om, at det var vigtigt ikke at presse ofrene ved at udlevere spørgeskemaet på et tidspunkt, hvor offeret var meget sårbart. Centrene har således skullet vurdere, om og hvornår det var forsvarligt at bede ofre deltage i undersøgelsen.

Da ikke alle ofre, der har anmeldt et seksuelt overgreb til politiet, henvender sig til et center for seksuelle overgreb, begrænser det undersøgelsen. Det vides ikke, hvor stor denne andel er, men antagelig er den forholdsvis lille.

Spørgeskemaundersøgelsen i 2016 blev igangsat omkring september måned og kom til at inkludere i alt 57 besvarelser. Spørgeskemaundersøgelsen i 2017 dækker hele året og omfatter 66 besvarede spørgeskemaer. I hele 2016 blev der anmeldt 837 voldtægter (straffelovens § 216, stk. 1) mod personer over 12 år, mens tallet for 2017 var 957. Også selv om ikke alle voldtægtsofre kommer på centrene, er det alligevel klart, at der – ikke mindst i 2017 – har været et meget stort bortfald.

Tabel 1. Antal modtagne spørgeskemabesvarelser 2016 og 2017.

	2016	2017
Center for Sociale Overgreb, Rigshospitalet ⁵	36	27
Center for Voldtægtsofre, Region Nordjylland ⁶	0	12
Center for Voldtægtsofre, Region Midtjylland	10	22
Center for Voldtægtsofre, Region Syddanmark	11	5
I alt	57	66

Med henblik på at belyse betydningen af dette bortfald er der gennemført interview med personale i alle centre for voldtægtsofre. På denne baggrund viser der sig følgende begrundelser for bortfald:

- Offeret spørges ikke første gang, vedkommende kommer på centret, om han/hun vil deltage i undersøgelsen, men det sker typisk ved det andet møde hos psykologen. Nogen kommer imidlertid ikke til psykologsamtale, og andre kommer alene én gang, enten fordi de selv ikke ønsker at fortsætte, eller fordi de af personalet ikke anses for egnede til det. Der er endvidere nogen, der går til psykolog andre steder end på centret.
- Nogen ofre har det så dårligt, at personalet mener, at de heller ikke ved anden samtale bør præsenteres for et spørgeskema.
- De lokale centre for ofre for seksuelle overgreb, der er inden for de enkelte regioner, har ikke eller kun i begrænset omfang deltaget i undersøgelsen.

⁵ Centret på Rigshospitalet er også modtagecenter for voldtægtsofre fra Region Sjælland.

⁶ Centret i Region Nordjylland deltog ikke i undersøgelsen i 2016.

- Aldersgruppen under 15 år deltager ikke i undersøgelsen. I Center for Seksuelle Overgreb ved Rigshospitalet er aldersgrænsen sat til 18 år.
- Ikke-dansktalende ofre har ikke haft mulighed for at deltage i undersøgelsen.
- Nogle blandt personalet har valgt at give offeret spørgeskemaet med hjem til besvarelse. I sådanne tilfælde returneres skemaet typisk ikke.
- Et sted har personalet haft travlt grundet indførelse af Sundhedsplatformen, et andet sted har de haft travlt på grund af nye screeningsmetoder. Det har betydet, at personalet har haft mindre overskud til også at sørge for spørgeskemaundersøgelsen.
- Generelt har der blandt personalet været mindre fokus på undersøgelsen i 2017 end i 2016.

Som en af de interviewede siger: *”Vi har været for sløve til at få udleveret spørgeskemaer. Spørger vi, siger de [ofrene] ja, for de synes alle, det er en god idé at give tilbagemelding.”*

Dette synspunkt, at ofrene gerne vil deltage, synes at være generelt for de interviewede, idet ingen beretter om, at nogen af de adspurgte ikke har ønsket at deltage. Samlet set tyder interviewene på, at bortfaldet ikke skyldes klienternes modvilje, men snarere travlhed mv. blandt personalet samt logistiske forhold med hensyn til muligheden for at have – fortsat – kontakt med offeret på et tidspunkt, hvor offeret er i stand til at besvare skemaet.

Den skævhed, der kan formodes at gøre sig gældende med hensyn til undersøgelsens repræsentativitet i forhold til alle, der har været udsat for voldtægt, og som har anmeldt det til politiet, angår antagelig ofrenes skrøbelighed, idet de meget skrøbelige ofre sjældnere er blevet spurgt om at besvare spørgeskemaet. Det er dog uvist, hvordan skævheden påvirker undersøgelsens resultat, ligesom det er usikkert, om der også er andre forhold, der påvirker repræsentativiteten.

Nogen egentlig bortfaldsanalyse er ikke mulig at gennemføre, da der ikke foreligger oplysninger om dem, der ikke har deltaget i undersøgelsen. Bortfaldsproblematikken er i stedet søgt belyst ved at se på, om der er en ensartet udviklingstendens i de tre centre, der har deltaget i undersøgelsen begge år på trods af, at forholdet mellem antallet af besvarelser de to år varierer betydeligt fra center til center, jf. tabel 1. Resultatet af analysen er, at udviklingstendenserne i de tre centre er ganske ensartet.

Som det vil fremgå af det følgende, adskiller de to undersøgelser sig desuden ikke med hensyn til en række faktuelle forhold vedrørende voldtægten og anmeldelsen.

Alt i alt er der meget, der taler for, at årsagerne til bortfald i 2016 og i 2017 langt hen ad vejen er de samme, men at personalet i 2017 har været mindre opmærksomme på undersøgelsen, end da den startede i 2016. Eftersom fokus i denne undersøgelse angår ændringer fra 2016 til 2017, vil skævheder, der har gjort sig gældende begge år, være af mindre betydning. Samtidig er der dog ingen tvivl om, at det store bortfald svækker konklusionernes gyldighed.

3. OM OFRENE OG DERES RELATION TIL GERNINGSPERSONEN

Ofrene er mellem 15 og 52 år gamle, og i begge år er gennemsnitalderen 23 år. Der er dog tendens til større aldersmæssig spredning i 2017 end i 2016, idet 54 pct. af ofrene i 2017 var mellem 15 og 19 år mod 40 pct. i 2016. Samtidig var der også lidt flere ældre ofre i 2017 end i 2016.

Som det fremgår af tabel 1, var gerningspersonen i godt halvdelen af tilfældene i både 2016 og 2017 en enten helt ukendt person eller én, offeret havde kendt i under 24 timer. Af de ofre, der har kendt gerningspersonen i under 24 timer, oplyser de fleste, at de havde mødt gerningspersonen på et værts-hus. I godt en tiendedel af tilfældene er gerningspersonen en tidligere eller nuværende ægtefælle, samlever eller kæreste og i en femtedel en nuværende eller tidligere ven.

Tabel 1. Offerets relation til gerningspersonen i sager om seksuelle overgreb fordelt efter år for anmeldelsen. Procent.

	2016	2017
En helt ukendt person	28 %	21 %
En person kendt under 24 timer	23 %	30 %
En tidligere eller nuværende ægtefælle/samlever/kæreste	12 %	11 %
En nuværende eller tidligere ven	19 %	20 %
En bekendt (længere end 24 timer)	9 %	11 %
Øvrige relationer	9 %	7 %
I alt	100 %	100 %
N	57	66

Også disse oplysninger kan tyde på, at resultaterne fra de to spørgeskemaundersøgelser er sammenlignelige.

4. HVORNÅR OG HVORDAN BLEV POLITIET KONTAKTET EFTER OVERGREBET?

Som det fremgår af tabel 2, har størstedelen af ofrene i både 2016 og 2017 anmeldt overgrebet kort tid efter hændelsen, idet to tredjedele har anmeldt det inden for 12 timer i 2016 mod 57 pct. i 2017. Kun ganske få har anmeldt overgrebet mere end tre døgn, efter det skete. Tre døgn var den frist for politianmeldelse, som et offer for blandt andet voldtægt sædvanligvis skulle overholde for at kunne søge om offererstatning i undersøgelsesperioden. Fristen blev ophævet d. 1. april 2018.

Tabel 2. Ofre for seksuelle krænkelser fordelt efter år for anmeldelsen og tiden fra det seksuelle overgreb til politianmeldelse. Procent.

	2016	2017
Op til 2 timer	38 %	33 %
Imellem 3 og 12 timer	27 %	24 %
Imellem 13 og 72 timer	24 %	37 %
Mere end 3 døgn	11 %	6 %
I alt	100 %	100 %
N	55	63

I begge år har langt størstedelen af ofrene anmeldt hændelsen ved enten telefonisk eller personlig henvendelse til politiet, jf. tabel 3. Andelen, der personligt har henvendt sig til politiet for at anmelde overgrebet, er dog lidt større i 2017 end i 2016. I begge år er det lidt under en tiendedel, der har anmeldt via et center for seksuelle overgreb. Enkelte af overgrebene er også blevet anmeldt i forbindelse med offerets henvendelse til en skadestue.

Tabel 3. Ofre for seksuelle overgreb fordelt efter år for anmeldelsen og måden, hvorpå der er sket anmeldelse til politiet.

	2016	2017
Telefonopkald til politiet	62 %	47 %
Personligt fremmøde hos politiet	18 %	38 %
Via center for seksuelle overgreb	9 %	8 %
På gerningsstedet, via hospital eller på anden måde	11 %	8 %
I alt	100 %	100 %
N	56	66

I langt de fleste tilfælde fik offeret hjælp til at anmelde overgrebet, idet dette gør sig gældende for ni ud af ti ofre begge år, jf. tabel 4. Også for begge år gælder, at knap to tredjedele af ofrene har fået hjælp af et familiemedlem eller en ven. De resterende har fået hjælp af blandt andet et center for seksuelle overgreb, af en tilfældig person, fx et vidne, eller af en læge, kontaktperson eller lignende.

Tabel 4. Om og af hvem ofre for seksuelle overgreb fik hjælp til at anmelde overgrebet fordelt efter år for anmeldelsen. Procent.

	2016	2017
Nej, ikke hjælp til at anmelde overgrebet	11 %	11 %
Ja, af ægtefælle, samlever eller kæreste	4 %	5 %
Ja, af andet familiemedlem	35 %	42 %
Ja, af ven	25 %	18 %
Ja, af center for seksuelle overgreb	7 %	9 %
Ja, af andre	19 %	15 %
I alt	100 %	100 %
N	57	66

Lang de fleste af de ofre, der ikke fik hjælp til at anmelde overgrebet, har anmeldt overgrebet ved et telefonopkald til politiet.

5. OVERVEJELSER FORUD FOR ANMELDELSEN AF OVERGREBET

Selv om undersøgelsen alene omfatter ofre, der har anmeldt det seksuelle overgreb til politiet, kan der alligevel godt blandt ofrene have været tvivl eller usikkerhed om, hvorvidt de skulle gå til politiet. Af tabel 5 fremgår, at to tredjedele af ofrene i både 2016 og 2017 har været i tvivl om, hvorvidt de skulle anmelde overgrebet til politiet.

Tabel 5. Ofre for seksuelle overgreb fordelt efter år for anmeldelsen og efter, om de har været i tvivl om at anmelde hændelsen samt tvivlens art. Procent.

	2016	2017
Nej, ikke i tvivl	34 %	33 %
Ja, var flov, skammede sig eller følte skyld	9 %	5 %
Ja, ville ikke skade gerningspersonen	7 %	8 %
Ja, var omtumlet, forvirret eller manglede beviser	18 %	9 %
Ja, var bange for det videre forløb	9 %	8 %
Ja, var bange for gerningspersonen	9 %	6 %
Ja, var bange for at blive mistænkeliggjort eller ydmyget af politiet eller tvivlede på politiets indsats	9 %	8 %
Ja, andet	5 %	24 %
I alt	100 %	100 %
N	56	66

Ofrene angiver som begrundelse for deres ambivalens i forhold til at anmelde overgrebet ret forskellige forhold: At de var flove, skammede sig eller følte skyld, at de ikke ville skade gerningspersonen,

at de var omtumlede, forvirrede eller manglede beviser, at de var bange for det videre forløb, for gerningspersonen eller for at blive mistænkeliggjort eller ydmyget af politiet, eller at de tvivlede på politiets indsats. Fordelingerne mellem de forskellige begrundelser er ret ensartet de to år, dog med undtagelse af, at mange flere i 2016 end i 2017 angiver, at det beroede på, at de følte skam eller skyld, mens der i 2017 er en stor andel, der falder uden for de angivne kategorier. Af disse skriver en fjerdedel, at de var i tvivl om, hvorvidt overgrebet var alvorligt nok til en anmeldelse, mens en ottendedel af disse bare har haft lyst til at glemme alt om hændelsen: *"I starten ville jeg bare lade som om, det ikke var sket, og glemme det"*.

6. FORHINDRINGER I FORBINDELSE MED ANMELDELSE AF OVERGREBET

I regeringens udspil lægges der vægt på, at ofre for voldtægt og voldtægtslignende forhold i anmeldelsessituationen behandles ordentligt og ikke udsættes for forhindringer som fx at blive bedt om at rette henvendelse til politiet på et senere tidspunkt.

Af tabel 6 fremgår det, at langt de fleste af ofrene ikke oplevede forhindringer i forbindelse med anmeldelsen, men at der i begge år er enkelte, der er blevet bedt om at genoverveje anmeldelsen. Mens der i 2016 var enkelte, der er blevet bedt om at komme igen på et andet tidspunkt, og i et enkelt tilfælde har der været uvedkommende til stede, er det ikke tilfældet i 2017. Blandt øvrige forhindringer nævnes først og fremmest vanskeligheder ved at få kontakt med politiet (det lokale politikontor lukket eller ubemandet, flere telefoniske omstillinger, lang ventetid), og i enkelte tilfælde nævnes også, at offeret oplevede mistillid fra politiets side.

Tabel 6. Oplevede ofre for seksuelle overgreb forhindringer i forbindelse med anmeldelsen? Fordelt efter år. Procent.

	2016	2017
Nej	72 %	80 %
Ja, blev bedt om at henvende sig et andet sted	4 %	3 %
Ja, blev bedt om at komme igen på et andet tidspunkt	4 %	0 %
Ja, blev bedt om at genoverveje anmeldelsen	7 %	6 %
Ja, der var uvedkommende til stede	2 %	0 %
Andet	11 %	11 %
I alt	100 %	100 %
N	54	64

7. DEN FØRSTE SAMTALE MED POLITIET

Der er i undersøgelsen stillet en række spørgsmål om ofrenes oplevelse af deres første møde med politiet, da det er et fokusområde i de nye tiltag vedrørende korrekt behandling af ofre for voldtægt og voldtægtslignende forhold.

Af tabel 7 fremgår, at der både med hensyn til oplevelsen af, at politiet udviste forståelse under samtalen, følelsen af tryk under samtalen, følelsen af at blive taget alvorligt, følelsen af at blive respekteret samt følelsen af, at politiet fandt deres forklaring troværdig, er en betydelig mere positiv vurdering blandt respondenterne i 2017 end blandt dem i 2016. Der er langt færre i 2017 end i 2016, der synes, at de forskellige aspekter ved samtalen forekom i meget ringe eller ringe grad, mens omvendt der er langt flere, der synes, det forekom i høj eller i meget høj grad. Med undtagelse af spørgsmålet om tryk under samtalen er forskellene mellem svarfordelingerne i 2016 og 2017 statistisk signifikante, jf. tabelnoterne.

En af respondenter fra 2017 noterer i spørgeskemaet som en kommentar til den telefoniske anmeldelse til politiet: *"Forventede ikke, at de ville gøre noget"*. Vedkommende var endvidere utilfreds med håndteringen af anmeldelsen og skriver: *"Blev ved med at blive stillet om. Ville blive kontaktet, hvilket jeg blev efter flere timer"*. Alligevel har vedkommende har besvaret alle spørgsmålene i tabel 7 med 'i meget høj grad' og skriver som en afsluttende kommentar: *"Politiet var den største og bedste støtte for mig, hvilket de stadig er"*.

Tabel 7. Ofres oplevelser af den første samtale med politiet. Fordelt efter år. Procent.

	I ringe eller meget ringe grad		I nogen grad		I høj eller meget høj grad	
	2016	2017	2016	2017	2016	2017
Følte offeret, at politiet udviste forståelse under den første samtale med politiet?*	20 %	6 %	23 %	12 %	57 %	82 %
Følte offeret sig tryk under den første samtale med politiet?***	20 %	9 %	30 %	25 %	50 %	66 %
Følte offeret, at han/hun blev taget alvorligt under den første samtale med politiet?***	17 %	9 %	25 %	11 %	58 %	80 %
Følte offeret, at han/hun blev respekteret under den første samtale med politiet?****	20 %	6 %	23 %	14 %	57 %	80 %
Følte offeret, at politiet fandt offerets forklaring troværdig?*****	25 %	5 %	19 %	20 %	56 %	75 %

* N= 56 i 2016 og 65 i 2017, p = 0,011

** N= 56 i 2016 og 65 i 2017, p = 0,134

*** N= 57 i 2016 og 65 i 2017, p = 0,029

**** N= 56 i 2016 og 65 i 2017, p = 0,017

***** N= 57 i 2016 og 65 i 2017, p = 0,006

Ofrene er også blevet spurgt, om hun/han fik mulighed for med egne ord at forklare hændelsen under det første møde med politiet. Som det ses af tabel 8, følte langt de fleste både i 2016 og 2017, at det var tilfældet. Alligevel er der nogle klare forskelle mellem respondenternes svar de to år, idet en betydeligt større andel svarer 'i meget høj grad' i 2017 end i 2016. Forskellen er statistisk signifikant.⁷

Tabel 8. Oplevede ofre for seksuelle overgreb at få mulighed for med egne ord at forklare hændelsen under den første samtale? Fordelt efter år. Procent.

	2016	2017
I meget ringe grad	4 %	0 %
I ringe grad	2 %	0 %
I nogen grad	9 %	6 %
I høj grad	48 %	30 %
I meget høj grad	37 %	64 %
I alt	100 %	100 %
N	56	64

Det er de færreste ofre, der har haft vanskeligheder med at forstå de spørgsmål, politiet har stillet under den første samtale. Som det fremgår af tabel 9, var det i 2016 en lille tredjedel, der i ringe eller nogen grad havde svært ved det, mens det i 2017 var hver femte. Forskellene mellem årene er ikke signifikant.

Tabel 9. Forstod ofre for seksuelle overgreb de spørgsmål, som politiet stillede? Fordelt efter år. Procent.

	2016	2017
I ringe eller meget ringe grad	5 %	1 %
I nogen grad	26 %	19 %
I høj eller meget høj grad	69 %	80 %
I alt	100 %	100 %
N	55	65

8. DET VIDERE FORLØB OG POLITIETS VEJLEDNING

I forbindelse med blandt andet seksualforbrydelser skal politi og anklagemyndighed vejlede og informere ofre om deres retsstilling, sagens gang og det forventede forløb. Det betyder, at offeret skal

⁷ Grundet de meget få personer, der har svaret 'i meget ringe grad', 'i ringe grad' og 'i nogen grad', er disse udeladt af beregningen af statistisk signifikans, da beregningen kræver, at det forventede antal observationer for de forskellige svarmuligheder er mindst 5. P = 0,010 for forskellen mellem 'i høj grad' og 'i meget høj grad'.

oplyses om fx reglerne om beskikkelse af bistandsadvokat, adgangen til erstatning og om mulighederne for at søge støtte i en offerrådgivning.

Af tabel 10 fremgår det, i hvilket omfang offeret er blevet oplyst om, hvad politiet ville gøre videre i sagen, og om, hvad offeret kan forvente af det videre forløb. Der er en næsten dobbelt så stor en andel af ofrene i 2017 som i 2016, der synes, at de i høj eller meget høj grad er blevet oplyst om, hvad politiet ville gøre videre i sagen, mens omvendt andelen, der i ringe eller meget ringe grad er oplyst herom, er næsten den halve i 2017 i forhold til 2016. Disse forskelle er statistisk signifikante. Forskellen mellem ofrenes svar i 2016 og 2017 med hensyn til information om sagens videre forløb er mindre markant og ikke signifikant, men der er dog tendens til, at denne information i højere grad er givet i 2017 end i året forinden.

Tabel 10. Blev ofre for seksuelle overgreb oplyst om, hvad politiet ville gøre videre i sagen, og hvad de kunne forvente af det videre forløb? Fordelt efter år. Procent.

	I ringe eller meget ringe grad		I nogen grad		I høj eller meget høj grad	
	2016	2017	2016	2017	2016	2017
Blev offeret oplyst om, hvad politiet ville gøre videre i sagen?*	30 %	16 %	40 %	25 %	30 %	59 %
Blev offeret oplyst om, hvad han/hun kunne forvente af det videre forløb?***	37%	22 %	28 %	33 %	35 %	45 %

* N= 57 i 2016 og 64 i 2017, p = 0,005

** N= 56 i 2016 og 65 i 2017, p = 0,134

Har offeret ikke en forsikring, eller kan offeret ikke få fuld dækning for de skader, der måtte være som følge af det seksuelle overgreb, kan anklagemyndigheden gøre offerets erstatningskrav gældende i forbindelse med retssagen. Politiet har som tidligere nævnt en særlig forpligtelse til at vejlede ofre om muligheden for erstatning.

Tabel 11. Blev ofre for seksuelle overgreb vejledt om muligheden for erstatning? Fordelt efter år. Procent.

	2016	2017
Ja	39 %	51 %
Nej	52 %	26 %
Ved ikke	9 %	23 %
I alt	100 %	100 %
N	56	65

Som det ses af tabel 11, angiver 51 pct. af ofrene i 2017 mod 39 pct. i 2016, at de er blevet vejledt om muligheden for erstatning, og andelen, der angiver, det ikke er sket, er halvt så stor i 2017 som i 2016. Andelen, der usikker på, hvorvidt det er sket, er dog betydeligt større i 2017 end i 2016. Når de sidstnævnte udelukkes af analysen, er forskellen mellem de øvrige andele i de to år statistisk signifikant, ellers ikke.⁸

Der er i alle politikredse en offerrådgivning, der kan tilbyde en personlig samtale og vejlede om de hjælpeforanstaltninger, der findes. I relevante tilfælde skal politiet vejlede ofre om muligheden for at få støtte og vejledning fra offerrådgivningen, herunder i alvorligere og mindre alvorlige seksualforbrydelser. Tabel 12 viser, at dette er sket i nogenlunde lige stort omfang i 2017 som i 2016, mens andelen, der er sikre på, at det ikke er sket, er noget mindre i 2017 end i 2016.

Tabel 12. Blev ofre for seksuelle overgreb vejledt om muligheden for at kontakte offerrådgivningen? Fordelt efter år. Procent.

	2016	2017
Ja	59 %	62 %
Nej	38 %	22 %
Ved ikke	4 %	17 %
I alt	100 %	100 %
N	56	65

I sager om seksualforbrydelser skal offeret have en kontaktperson, hvis vedkommende forventes at skulle afgive forklaring som vidne i retten. Kontaktpersonen, der er fra politiet eller anklagemyndigheden, skal hjælpe og støtte offeret, når denne henvender sig til politiet eller anklagemyndigheden, og give information om offerets retsstilling, om sagens gang og forventede forløb samt om beskyttelsesregler i forbindelse med fremmøde i retten. Som tabel 13 viser, er ofre vejledt herom i nogenlunde lige stort omfang de to år, dog med tendens til en større andel i 2017.

Tabel 13. Blev ofre for seksuelle overgreb vejledt om at få tildelt en kontaktperson fra politiet eller anklagemyndigheden? Fordelt efter år. Procent.

	2016	2017
Ja	41 %	50 %
Nej	34 %	25 %
Ved ikke	25 %	25 %
I alt	100 %	100 %
N	56	65

⁸ P= 0,021, når alene 'ja' og 'nej' svar inkluderes. For samtlige svar er p=0,513.

Politiet skal også vejlede ofre for seksuelle overgreb om reglerne om beskikkelse af en bistandsadvokat, og det skal fremgå af politirapporten, at offeret har fået vejledning. Ofre for voldtægt og visse seksualforbrydelser får gratis beskikket en bistandsadvokat, medmindre de ikke ønsker det.

Af tabel 14 fremgår det, at langt de fleste ofre i både 2016 og 2017 er blevet tilbudt en bistandsadvokat, idet det dog er sket i lidt flere tilfælde i 2017. Forskellen mellem de to år er dog ikke signifikant.

Tabel 14. Blev ofre for seksuelle overgreb tilbudt en bistandsadvokat? Fordelt efter år. Procent.

	2016	2017
Ja	75 %	86 %
Nej	16 %	11 %
Ved ikke	9 %	3 %
I alt	100 %	100 %
N	56	66

Såfremt offeret har fået beskikket en bistandsadvokat, skal vedkommende have mulighed for at tale med bistandsadvokaten inden politiets afhøring. Afhøringen af offeret uden en bistandsadvokat må kun finde sted, hvis offeret ønsker det. Politiet kan dog uden bistandsadvokatens tilstedeværelse stille meget presserende spørgsmål om forhold af betydning for den umiddelbare bevissikring – spørgsmål, som ikke kan vente uden risiko for, at øjemedet forspildes.

Af de ofre, der fik tilbudt en bistandsadvokat, er det 68 pct. af dem i 2016 og 81 pct. af dem i 2017, der fik tilbuddet *inden* første samtale med politiet. Enkelte af de øvrige er i tvivl om, hvorvidt de har fået et sådant tilbud. Af de ofre, der ved, at de fik tilbuddet, angiver 46 pct. i 2016 og 50 pct. i 2017, at bistandsadvokaten var til stede ved den første samtale. De øvrige ofre er blevet bedt om at angive, hvorfor bistandsadvokaten ikke var til stede ved den første samtale, jf. tabel 15.

Tabel 15. Hvorfor var bistandsadvokaten ikke til stede ved den første samtale? Fordelt efter år. Procent.

	2016	2017
Offeret syntes, at det tog for lang tid, inden bistandsadvokaten kunne komme	7 %	26 %
Offeret syntes ikke, at der var behov for en bistandsadvokat	53 %	39 %
Offeret kunne/ønskede ikke at forholde sig til spørgsmålet på daværende tidspunkt	27 %	4 %
Politiet kunne ikke få fat i en bistandsadvokat	13 %	17 %
Politiet mente ikke, det var nødvendigt	0 %	9 %
Andet	0 %	4 %
I alt	100 %	100 %
N	15	23

Den største andel af ofrene i både 2016 og 2017, som har fået tilbud om en bistandsadvokat, men hvor denne ikke var til stede under første samtale, angiver som begrundelse herfor, at de ikke syntes, at der var behov for en bistandsadvokat. Der er nogle flere i 2017 end i 2016, der angiver, at det skyldtes, at de ikke kunne eller ønskede at forholde sig til spørgsmålet om bistandsadvokat på det tidspunkt. Omvendt er der færre i 2017 end i 2016, der oplyser, at det skyldtes, at det tog for lang tid, inden bistandsadvokaten kunne komme. I enkelte tilfælde i begge år er begrundelsen, at politiet ikke kunne få fat i en bistandsadvokat, mens to ofre i 2017 oplyser, at politiet ikke mente, at det var nødvendigt med en bistandsadvokat til det første møde. Under 'andet' skriver offeret: *"Jeg blev først afhørt stille og roligt, hvor jeg skulle forklare det. Efter kom bistandsadvokaten til afhøringen."*

Det bemærkes, at der her er tale om ret få besvarelser, så variationen mellem årene må anses for at være tilfældig.

9. OFRENES TILFREDSHED MED POLITIETS BEHANDLING

Der er i undersøgelsen endelig også spurgt om, hvor tilfredse eller utilfredse ofrene alt i alt var med den behandling, de har fået af politiet i forbindelse med anmeldelsen af det seksuelle overgreb, jf. tabel 16. Andelen, der er 'meget utilfreds' eller 'utilfreds' med behandlingen, er halvt så stor i 2017 som i 2016, nemlig henholdsvis 15 og 30 pct. Andelen, der er 'tilfreds' med behandlingen er på samme niveau de to år, hvorimod andelen, der er 'meget tilfreds', er på 32 pct. i 2017 mod 20 pct. i 2016. Samlet set var det således 70 pct. i 2016, som var tilfredse eller meget tilfredse med den behandling, de havde fået af politiet i forbindelse med anmeldelsen, mens det i 2017 drejer sig om 84 pct. Forskellen mellem årene er ikke statistisk signifikant, men dog på grænsen hertil ($p=0,061$, når utilfredse sammenlignes med tilfredse).

Tabel 16. Ofre for seksuelle overgreb fordelt efter år og deres overordnede tilfredshed med politiets behandling i forbindelse med anmeldelsen.

	2016	2017
Meget utilfreds	6 %	3 %
Utilfreds	24 %	12 %
Tilfreds	50 %	52 %
Meget tilfreds	20 %	32 %
I alt	100 %	100 %
N	54	65

I forbindelse med de førnævnte interview, der er gennemført med personale på centre for ofre for seksuelle overgreb, er spørgsmålet om den positive udvikling, som spørgeskemaundersøgelsen tyder på, blevet diskuteret. Der er spurgt om, hvorvidt det billede, spørgeskemaundersøgelsen tegner, sva-

rer til det, personalet via ofrene oplever. I fire af de fem⁹ centre besvares spørgsmålet uforbeholdent bekræftende. I det ene center har man grundet stor personaleudskiftning ikke været i stand til at vurdere udviklingen, da det nye personale ikke er bekendt med forholdene tidligere. Det anføres dog: *”De [psykologerne der arbejder i centret] hører fra ofrene, at de [ofrene] er godt tilfredse med politiet. Men der er stadig nogle, der er utilfredse.”*

En af de interviewede fra et andet center giver klart udtryk for, at ofrene sjældnere beklager sig over politiet og deres behandling af sager: *”De trølse historier er blevet færre”*. Hun understreger samtidig, at det for ofrene er ganske afgørende med en ordentlig behandling hos politiet: *”Det er et opslydende forløb, så længe det står på. Det påvirker meget.”*

En anden af de interviewede udtaler: *”Det [at der er sket forbedring i politiets arbejde] svarer til mit kliniske indtryk. Det er ikke tit, det lyder grelt med anmeldelserne. Men der er da stadig nogen.”* Hun fortæller også, at politiet beder om tilbagemeldinger på sagerne, og at de generelt giver udtryk for større opmærksomhed omkring anmeldelserne af voldtægt.

Tilsvarende siger en tredje af de interviewede: *”Vores oplevelse er, at politiet er blevet bedre til at håndtere disse sager.”* Og endelig konkluderer den sidste af de interviewede: *”Det er mit indtryk, at det [behandlingen af voldtægtssager hos politiet] generelt er blevet bedre.”*

Såvel spørgeskemaundersøgelsen som interviewene med personalet tyder således på, at tilfredsheden med politiet ved anmeldelse af en seksuel krænkelse er vokset siden de nye initiativer, der har skullet sætte klare rammer for politiets arbejde med voldtægtssager, blev indført i efteråret 2016. Det kan forekomme sandsynligt, at politiet med tiden i højere og højere grad har fået indarbejdet de nye krav i deres praktiske arbejde, og at det er det, der afspejler sig i undersøgelsen.

Som det også fremgår af ovenstående citater og af interviewene i det hele taget, så betyder det ikke, at man er i mål. *”Der er stadig nogen”* som ikke har været tilfredse med politiets behandling i forbindelse med anmeldelsen af det seksuelle overgreb. Så der er fortsat rum for forbedringer.

Enkelte af de interviewede giver også udtryk for en vis bekymring for, at forbedringerne af anmeldelsessituationen muligvis ikke varer ved – at den indledende iver og entusiasme, der udsprang af de nye initiativer vedrørende anmeldelse af voldtægt, muligvis vil forsvinde, eller at andre arbejdsopgaver vil forhindre, at der fremover fortsat vil være tilstrækkelig fokus på området.

⁹ Centret for Region Sjælland, hvis besvarelser indgår blandt dem fra Center for Seksuelle Overgreb ved Rigshospitalet, indgår selvstændigt i interviewundersøgelsen.

Spørgsmål om din politianmeldelse af seksuelt overgreb

Med dette spørgeskema vil vi gerne høre dig om, hvordan du har oplevet at anmelde et seksuelt overgreb til politiet. Formålet er at undersøge, hvordan politiet håndterer sådanne anmeldelser. Vi vil derfor gerne stille nogle spørgsmål til dem, der i 2016 har været udsat for et seksuelt overgreb, og som har anmeldt det til politiet.

Det er helt frivilligt at deltage, og det vil ikke på nogen måde komme til at påvirke den behandling, du modtager på et center for seksuelle overgreb. For at undersøgelsen kan få værdi, er det vigtigt, at så mange som muligt deltager. Vi vil derfor sætte stor pris på, at du vil tage dig tid til at besvare de få spørgsmål på de næste sider. Det vil ikke tage mere end 5-10 minutter.

Du skal ikke skrive navn eller andre personoplysninger på skemaet. Ingen vil vide, hvem der har besvaret skemaet, og alle oplysninger behandles anonymt.

De fleste spørgsmål besvares ved at sætte et kryds i det felt, du synes passer bedst til dit svar. Du er også velkommen til at skrive kommentarer til dit svar.

Når du er klar med din besvarelse, bedes du lægge den i den 'postkasse', der er opsat hertil.

Undersøgelsen gennemføres af center for seksuelle overgreb i samarbejde med Justitsministeriets Forskningskontor.

Hvis du vil vide mere om undersøgelsen, kan du kontakte x eller x.

På forhånd tak for hjælpen og med venlig hilsen

X og x.

1. Hvor lang tid gik der fra overgrebet, til du anmeldte det til politiet?

Timer, hvor mange? ____ Dage, hvor mange? ____ Uger, hvor mange? ____

Eventuelle kommentarer: _____

2. Hvordan foregik anmeldelsen?

Telefonisk opkald til politiet.....

Personligt fremmøde hos politiet

Via Center for Seksuelle Overgreb

Anden måde: _____

3. Fik du hjælp til at anmelde overgrebet til politiet?

Nej.....

Ja, jeg fik hjælp af ægtefælle/samlever/kæreste

Ja, jeg fik hjælp af andet familiemedlem

Ja, jeg fik hjælp af ven

Ja, hjælp af Center for Seksuelle Overgreb

Ja, andre: _____

4. Var du i tvivl, om du skulle anmelde overgrebet til politiet?

Nej.....

Ja

Hvis JA, hvorfor: _____

5. Oplevede du nogen forhindringer i forbindelse med anmeldelsen?

Nej.....

Ja, jeg blev bedt om at henvende mig et andet sted

Ja, jeg blev bedt om at komme igen på et andet tidspunkt.....

Ja, jeg blev bedt om at genoverveje, om jeg ville anmelde

Ja, der var uvedkommende til stede, da jeg skulle fortælle om hændelsen

Andet (beskriv): _____

De næste spørgsmål angår den første samtale, du havde med politiet, efter du havde anmeldt voldtægten

6.	I hvilken grad:	I meget høj grad	I høj grad	I nogen grad	I ringe grad	I meget ringe grad
a.	Følte du, at politiet udviste forståelse under den første samtale?.....	☐	☐	☐	☐	☐
b.	Følte du dig tryk under den første samtale med politiet?	☐	☐	☐	☐	☐
c.	Følte du, at du blev taget alvorligt under den første samtale?	☐	☐	☐	☐	☐
d.	Følte du, at du blev respekteret i forbindelse med den første samtale?	☐	☐	☐	☐	☐
e.	Fik du mulighed for med egne ord at forklare hændelsen?	☐	☐	☐	☐	☐
f.	Oplevede du, at politiet fandt din forklaring af hændelsen troværdig?..	☐	☐	☐	☐	☐
g.	Forstod du, hvorfor politiet stillede de spørgsmål, de gjorde?	☐	☐	☐	☐	☐
h.	Blev du oplyst om, hvad politiet ville gøre videre i sagen?	☐	☐	☐	☐	☐
i.	Blev du oplyst om, hvad du kunne forvente dig i det videre forløb?	☐	☐	☐	☐	☐

7.	Er du blev vejledt om:	Ja	Nej	Ved ikke
a.	Din mulighed for erstatning?.....	☐	☐	☐
b.	At du kan kontakte offerrådgivning?...	☐	☐	☐
c.	At du vil få tildelt en kontaktperson fra politiet/anklagemyndigheden?	☐	☐	☐

8. Blev du af politiet tilbudt at få en bistandsadvokat?

- Nej
- Ja
- Ved ikke

Hvis JA, var det inden første samtale?

- Nej
- Ja
- Ved ikke

9. Var der en bistandsadvokat til stede ved første samtale?

- Nej
- Ja
- Ved ikke

Hvis NEJ, angiv venligst begrundelse:

- Jeg syntes, det tog for lang tid, inden bistandsadvokaten kunne være til stede
- Jeg syntes ikke, jeg havde behov for en bistandsadvokat i forbindelse med samtalen
- Jeg kunne/ønskede ikke at forholde mig til spørgsmålet på daværende tidspunkt

Andet, hvad: _____

10. Hvor tilfreds er du alt i alt med den behandling, du fik af politiet?

- Meget tilfreds.....
- Tilfreds
- Utilfreds.....
- Meget utilfreds.....

